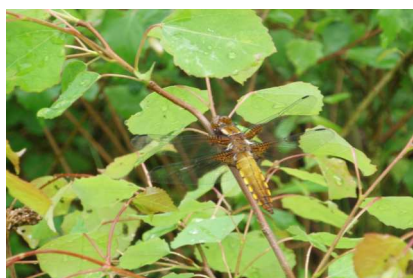

Onderzoek flora en fauna

Deellocatie Maranatha

Gemeente Eersel

Onderzoek flora en fauna

Deellocatie Maranatha

Datum:

17 mei 2009

Projectgegevens:

MNH00001-01A

CROONEN ADVISEURS
ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – I

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en opzet	1
2	Methode	3
2.1	Literatuuronderzoek	3
2.2	Terreinbezoek	4
3	Gebiedskarakteristiek	5
3.1	Huidige situatie	5
4	Natuurwaarden plangebied	7
4.1	Grondgebonden zoogdieren	7
4.2	Vleermuizen	8
4.3	Vogels	9
4.4	Amfibieën	10
4.5	Planten	10
4.6	Reptielen en vissen	10
4.7	Beschermde soorten ongewervelden	10
5	Natuurbeleid	13
5.1	Beschermde gebieden	13
5.2	Effecten	13
6	Conclusies en aanbevelingen	15

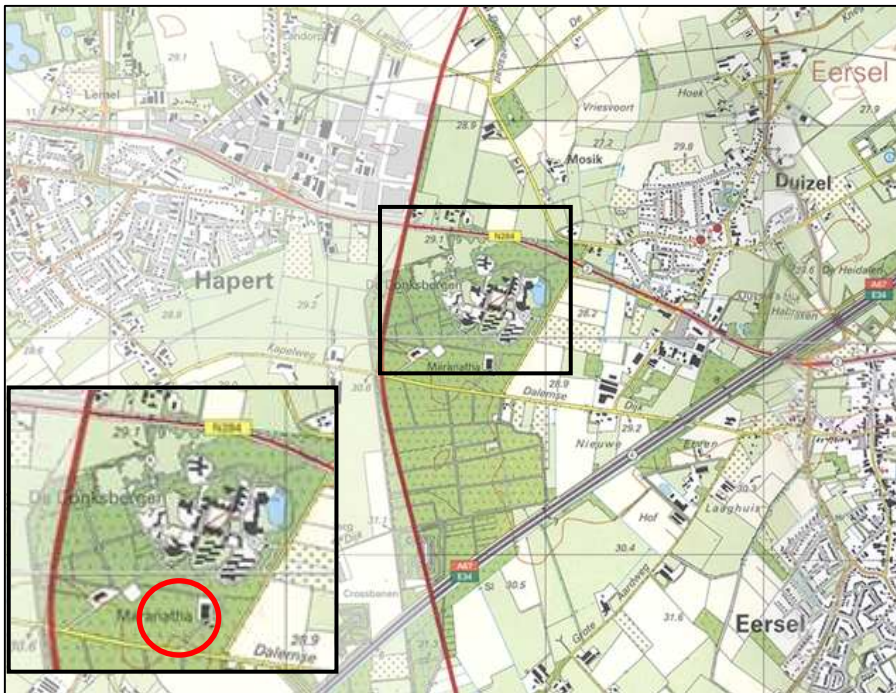
Bijlage: Natuurbeleid

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en opzet

Ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied 'Maranatha' die bestaat uit de realisatie van een zorgcomplex 'voor beschermd wonen' heeft een quickscan Flora en fauna plaatsgevonden. De ontwikkeling van het plangebied 'Maranatha' aan de Dalemsedijk/Berkvenseweg te Duizel zal worden meegenomen in het nieuwe bestemmingsplan 'De Donksbergen e.o.'. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving.

In voorliggende rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. Het onderzoek bestaat uit een literatuuronderzoek en veldverkenning (mei 2009). In onderstaande kaart (figuur 1) is het plangebied 'Maranatha' weergegeven.

Figuur 1: ligging onderzoeksgebied 'Maranatha' (rood).

2 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

2.1 Literatuuronderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- het via internet te raadplegen natuurloket (www.natuurloket.nl);
- provinciale gegevens met betrekking tot de EHS en vogels en planten van de Rode Lijst;
- landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen;

Op basis van een eerste verkenning middels het natuurloket is geconstateerd dat in de kilometerhok (x:174/y: 374) waarin de locatie ligt (strikt) beschermde soorten zijn aangetroffen waaronder vaatplanten en paddenstoelen. Het overgrote deel van de soortgroepen is echter slecht of zelfs geheel niet onderzocht waardoor het natuurloket beperkt inzicht biedt in mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels min of meer gedateerd is, blijkt dat in of nabij de locaties in het verleden diverse strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij niet bekend. Deze gegevens hebben veelal betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De gegevens van de provincie Noord-Brabant geven een meer concreet en redelijk betrouwbaar beeld van het voorkomen van vogels en planten in de omgeving. De gegevens zijn in 2000 verzameld.

De website www.waarneming.nl is daarnaast eveneens geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kunnen op deze website natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt redelijk gecontroleerd middels peer-reviews. Soortwaarnemingen via deze bron zijn derhalve redelijk betrouwbaar maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarneming zijn, in tegenstelling tot atlassen, tot op de exacte locatie te herleiden.

2.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het plangebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is afgelegd op 15 mei 2009 bij bewolkt weer. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast worden de aange troffen belangwekkende soorten eveneens opgetekend.

3 Gebiedskarakteristiek

3.1 Huidige situatie

Het terrein 'de Maranatha' is gelegen tussen Duizel en Hapert. Het gebied wordt begrensd door de N284, Hapertseweg. Ten oosten ligt de Berkvenseweg en ten zuiden de Dalemse dijk. Ten westen van het terrein liggen agrarische gronden, de gemeente Bladel is voornemens een bedrijventerrein te ontwikkelen. Het plangebied is een open plek met kenmerken van menselijk handelen door de sloop van het voormalige klooster: oude zandhopen, stenenhopen en een grote vochtige laagte met wilg, pitrus en berkopslag. Het plangebied wordt omgeven door bos (naald- en loofbomen). Op dit terrein bevond zich een klooster, dat reeds gesloopt is.

Het plangebied is op 15 mei 2009 verkend. Bij de veldverkenning is een aantal habitats aangetroffen, namelijk:

Bebouwing: binnen het onderzoeksgebied staat nog de restant van een klein gebouwtje van 1 m² in oppervlak dat behoorde bij het reeds gesloopte klooster.

Vochtige laagte met begroeiing van onder andere Pitrus, wilg, berkopslag.

Bron: Croonen Adviseurs, 2009

Bos: het onderzoeksgebied wordt omgeven door een bosgebied aangesloten bij het grotere bosgebied naar het westen en noorden. Deels bestaat het uit grove den aanplant met wat lariks, deels uit jong beukenbos met een enkele ruwe berk.

Bron: Croonen Adviseurs, 2009

4 Natuurwaarden plangebied

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de diersoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn in bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Zie bijlage voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

Op basis van een eerste verkenning middels het natuurloket is geconstateerd dat in het kilometerhok (174-374), waarin het plangebied ligt, voor alle soortgroepen slecht tot niet onderzocht is, met uitzondering van vaatplanten en paddenstoelen. In het plangebied zijn enkele beschermde vaatplanten en paddenstoelen aangetroffen.

De CD-rom van de provincie Noord-Brabant met de titel 'Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant' geeft voor de gemeente Eersel in zijn algemeenheid aan dat er met name amfibieën en reptielen zijn te verwachten. Het gaat om de Kam-salamander, Heikikker, Poelkikker, Rugstreeppad en Gladde slang. Daarnaast worden Vleermuizen en Drijvende waterweegbree als voorkomende habitatrichtlijnsoorten genoemd. Op de internetsite www.waarneming.nl staan waarnemingen van onder meer ijsvogel, sperwer en bosuil.

4.1 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

De volgende beschermde grondgebonden zoogdieren zijn uit de regio bekend: ree, egel, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, mol, vos, hermelijn, wezel, bunzing, steenmarter, das, eekhoorn, rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis, dwergmuis, bosmuis konijn en haas.

Op basis van aanwezig habitat wordt verwacht dat de volgende soorten daadwerkelijk gebruik maken van het plangebied: egel, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, mol, eekhoorn, rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis, dwergmuis en bosmuis.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. De ingreep zal naar verwachting geen effect hebben op de foerageermogelijkheden van de steenmarter en de eekhoorn. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

4.2 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Er zijn beperkt concrete gegevens voorhanden over zoogdieren in het plangebied. Uit de regio zijn een aantal vleermuissoorten bekend zoals gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen. Op voorliggende planlocatie zijn in de houtopstanden bomen met (voor vleermuizen geschikte) gaten, holen of scheuren aangetroffen.

Het plangebied is tevens geschikt als foerageergebied (jachtgebied) voor de uit de regio bekende soorten.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor het aantasten of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (baltsplaatsen, kraamverblijven, zomer- en winterverblijven, belangrijke migratieroutes) is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk.

In voorliggend geval zijn binnen en rond het onderzoeksgebied verblijfplaatsen te verwachten. In de beplanting op het plangebied, met name de bosranden en enkele solitaire bomen aan de rand van het bos, kunnen mogelijk vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn. Om te bepalen of door de kap van bomen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen wordt aanbevolen aanvullend inventarisatieonderzoek uit te voeren.

Foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dus bij het verdwijnen van het foerageergebied zou de verblijfplaats ook verdwijnen. Met het huidige en toekomstige gebruik van het terrein is en blijft het terrein geschikt als vleermuisfoerageergebied.

Om het terrein geschikt te houden en te maken voor vleermuizen is het wel belangrijk om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te voorkomen. Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Geadviseerd wordt om op het terrein geen/spaarzaam verlichting aan te brengen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden.

4.3 Vogels

Voorkomen en functie

In het plangebied worden verscheidene algemene soorten broedvogels van bos, kleinschalig agrarisch landschap en stedelijk gebied verwacht. Volgens de broedvogelatlas komen in de regio de volgende broedvogels van de Rode lijst voor: patrijs, steenuil, boerenzwaluw, boomvalk, huismus, ringmus en veldleeuwerik.

Vanuit gegevens van de provincie Noord-Brabant komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied onder meer gele kwikstaart, veldleeuwerik, kievit, zwarte roodstaart, zwarte kraai, holenduif, grote bonte specht en patrijs. Van deze vogels zijn drie soorten opgenomen op de Rode lijst.

- patrijs - kwetsbaar;
- veldleeuwerik - gevoelig;
- gele kwikstaart - gevoelig.

Aanvullend valt de grote bonte specht onder de jaarrond beschermde broedvogels.

Effecten en ontheffing

Alle vogelsoorten in Nederland zijn stikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Met broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er zijn een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd, dit betreft onder andere enkele uilen-, zwaluw-, roofvogel- en spechtensoorten, zie voor een uitgebreide beschrijving de bijlage. In of nabij het plangebied zijn in het voorjaar van 2009 de groene specht, de grote bonte specht, torenvalk, buizerd, boomvalk en sperwer waargenomen. Indien (een van) deze soorten tevens in het plangebied broedt, dan dient er een ontheffing te worden aangevraagd voor het verwijderen van de broedplaats. Het veldbezoek heeft vooralsnog aangetoond dat er van potentiële broedplaats(en) hoogst waarschijnlijk geen sprake is. Naar verwachting wordt het plangebied wel gebruikt als foerageergebied van voorgenoemde vogelsoorten.

Foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dus bij het verdwijnen van het foerageergebied zou de verblijfplaats ook verdwijnen. Met het huidige en toekomstige gebruik van het terrein is en blijft het terrein geschikt als vogelfoerageergebied.

4.4 Amfibieën

Voorkomen en functie

Uit de regio zijn enkele zeer oude waarnemingen van de alpenwatersalamander en boomkikker bekend. Binnen het plangebied ligt een potentieel ecologisch waardevolle vochtige laagte, die echter niet geschikt wordt bevonden voor boomkikker of alpenwatersalamander maar wel voor enkele algemene soorten.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde amfibieënsoorten aangetroffen. Op basis van aanwezig leefgebied worden geen beschermde soorten verwacht. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor amfibieën niet aan de orde is.

4.5 Planten

Voorkomen en functie

Uit de regio is een groot aantal minder algemene plantensoorten bekend waaronder strikt beschermde soorten zoals kleine zonnedauw en gewone gagel.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van aanwezig leefgebied worden geen beschermde soorten verwacht. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor planten niet aan de orde is.

4.6 Reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Er zijn geen beschermde reptielen bekend uit of waargenomen in het plangebied. Tevens ontbreekt een geschikte habitat voor deze dieren.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Op basis van aanwezig leefgebied worden geen beschermde soorten verwacht. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor reptielen niet aan de orde is.

4.7 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

Tijdens het veldbezoek zijn geen mierenhopen aangetroffen. Op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren worden er voorts alleen algemene soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers) verwacht. Gedurende het veldbezoek is een vrouwtje van de platbuik (algemene soort) aangetroffen.

Effecten en ontheffing

Er worden geen effecten op beschermde soorten ongewervelden verwacht. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor ongewervelden niet aan de orde is.

5 Natuurbeleid

Wanneer een ontwikkeling gepaard gaat met een ruimtelijke procedure is een toetsing aan de WRO noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél mogelijke effecten op de provinciale Ecologische Hoofdstructuur, ofwel de Groene Hoofdstructuur (GHS) denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen alsnog noodzakelijk) een toetsing aan de EHS/GHS uit te voeren. Zie bijlage voor een nadere beschrijving van de toetsing aan de EHS/GHS.

5.1 Beschermde gebieden

Het bosgebied rond het plangebied maakt deel uit van de Groene Hoofdstructuur (GHS) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Tevens een stuk bos in de oostzijde van het plangebied zelf maakt hier deel van uit.

5.2 Effecten

Het is slechts onder beperkte voorwaarden mogelijk om de EHS/GHS begrenzing te wijzigen. Indien met de voorgestane ontwikkelingen een deel van de EHS/GHS komt te vervallen is een afwijking van de streekvisie noodzakelijk. Ten behoeve hiervan zal voldaan moeten worden aan het natuurcompensatiebeginsel.

Het Natuurcompensatiebeginsel regelt de compensatie van de natuur- en landschapswaarden in de GHS- en AHS—landschap en in gebieden die in vigerende bestemmingsplannen zijn bestemd als bos- of natuurgebied. In de Beleidsregel Natuurcompensatie (2005) stelt de provincie Noord-Brabant dat in deze situatie het compensatiebeginsel van toepassing is. Om het compensatiebeginsel te mogen toepassen moet echter wel worden voldaan aan twee voorwaarden. Hierbij wordt het initiatief beschouwd als een uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag. Uitbreiding van stedelijk ruimtebeslag is alleen toelaatbaar:

- wanneer zwaarwegende maatschappelijke belangen ten grondslag liggen aan het initiatief;
- nadat een onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn buiten de GHS en de AHS-landschap, of andere oplossingen waardoor de aantasting van de natuur- en hiermee samenhangende landschapswaarden wordt voorkomen.

Boscompensatie binnen de GHS mag alleen plaatsvinden indien geen alternatieven mogelijk zijn en een zwaarwegend maatschappelijk belang wordt gediend.

Naar verwachting kan de ontwikkeling niet aan voorgenoemde eisen voldoen. Het ge- niet derhalve de aanbeveling om de GHS/EHS begrenzing te respecteren.

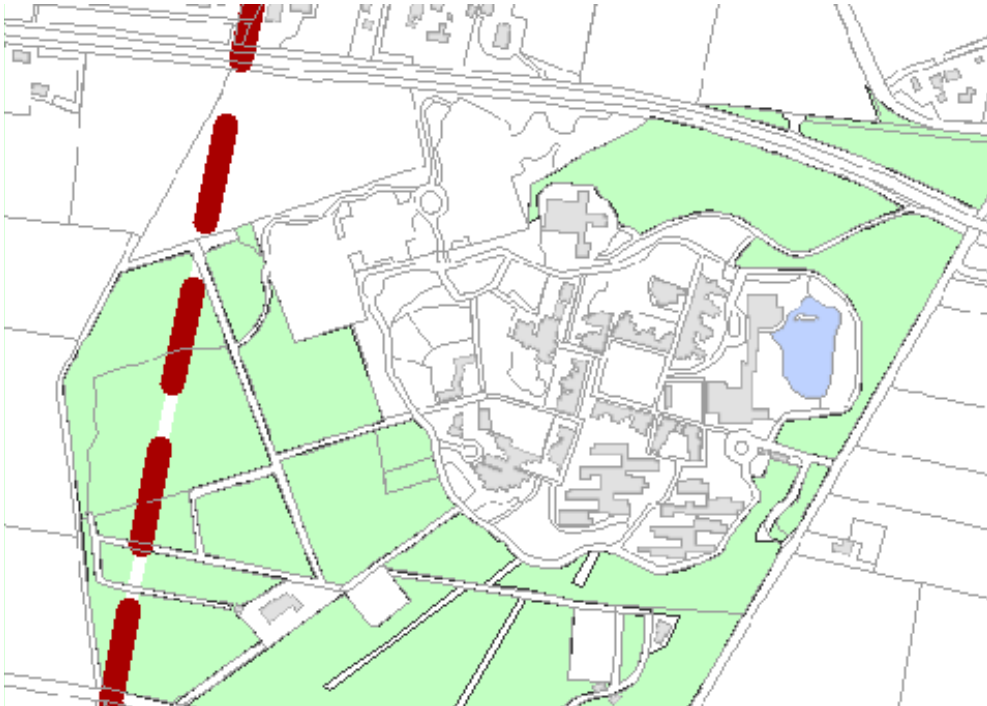
6 Conclusies en aanbevelingen

- Op basis van dit verkennend onderzoek (quickscan) wordt geconstateerd dat in het plangebied mogelijk strikt beschermde natuurwaarden te verwachten zijn. Hoewel er geen gericht veldonderzoek heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens vastgesteld dat het terrein van belang is voor vleermuizen, broedvogels, amfibieën en mogelijk voor planten en reptielen. Bij ruimtelijke ingrepen zoals het kappen van beplanting en andere ingrepen in de groen- en waterstructuur dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.
- De eventueel aanwezige algemene beschermde soorten (tabel 1-soorten), waarvoor een vrijstelling geldt in het kader van de Flora- en faunawet vormen geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.
- De ruimtelijke ingreep heeft naar verwachting consequenties voor beschermde soorten. Bij de sloop van kap van beplanting dient te allen tijde rekeningen te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuiskolonies en/of broedplekken van vogels.
- Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.
- Er zijn een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd, dit betreft onder andere kerkuil, steenuil, bosuil, ransuil, groene specht, zwarte specht, grote bonte specht en nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten. In of nabij het plangebied zijn in het voorjaar van 2009 de groene specht, de grote bonte specht, torenvalk, buizerd, boomvalk en sperwer aangetroffen. Indien (een van) deze soorten tevens in het plangebied broedt, dan dient er een ontheffing te worden aangevraagd voor het verwijderen daarvan. Het veldbezoek heeft voorts nog aangetoond dat er van broedplaats(en) hoogst waarschijnlijk geen sprake is. Dit kan echter nooit geheel worden uitgesloten. Een aanvullend onderzoek naar standvogels wordt derhalve aanbevolen.
- Te kappen bomen en het nog te slopen bijgebouwtje kunnen van belang zijn als verblijfplaats van vleermuizen. Een aanvullend onderzoek hiernaar is aanbevelingswaardig. Indien vleermuizen aanwezig zijn, dient ontheffing te worden aangevraagd.
- Het verdient de aanbeveling om tevens nader onderzoek te doen naar de functie van het plangebied voor vleermuizen (foerageergebied, vliegroutes en mogelijke paar- en verblijfplaatsen). Dit onderzoek kan uitgevoerd worden in de periode mei tot en met september. Als het plangebied een functie blijkt te hebben voor (meer bijzondere) vleermuissoorten, dient rekening te worden gehouden met mitigerende en compenserende maatregelen.

- Natuurbeleid

De bosschage in de oostzijde van het plangebied valt onder de bescherming van de provinciale Groene Hoofdstructuur als bestaand bos- en natuurgebied en is als zodanig onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur.

Indien dit stuk bos niet kan worden opgenomen c.q. behouden in de voorgestane ontwikkelingen dient een compensatieplan te worden opgesteld. Hierbij kan het beleidsmiddel Herbegrenzen GHS worden ingezet. Daarbij dient wel aan een aantal voorwaarden te worden voldaan. Naar verwachting zou dit mogelijk moeten zijn. Het geniet de aanbeveling de mogelijkheden rondom dit beleidsmiddel in een vroeg stadium met de gemeente Eersel en de Provincie Noord-Brabant te bespreken.

Figuur: ligging van de EHS/GHS (groen).

7 Verantwoording verspreidingsgegevens flora en fauna

Algemeen

- www.minInv.nl
- www.natuurloket.nl
- KNNV Uitgeverij, 2003. Europese Natuur in Nederland, Habitattypen
- KNNV Uitgeverij, 2004. Europese Natuur in Nederland, Soorten van de Habitatrichtlijn
- Bureau Waardenburg, 2007, Natuurtoets recreatiepark Klein Vink te Arcen

Zoogdieren

- Limpens, H. et al., 1997.
Atlas van de Nederlandse Vleermuizen.
- Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.

Vogels

- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002.
Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000.
- Mebs, T. en Schmidt, D., 2006. Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en Voor-Azië.

Amfibieën en reptielen

- Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging en Nederlandse Vereniging voor herpetologie en terrariumkunde 'Lacerta', 1986.
Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun bedreiging.
- Stichting Ravon, 2005, Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant.
- www.ravon.nl

Vissen

- Nie, H.W. de, 1996.
Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen.
- www.ravon.nl

Insecten en ongewervelden

- Tax, M.H., 1989.
Atlas van de Nederlandse dagvlinders.

Planten

- Cools, J.M.A., 1989.
Atlas van de Noord-Brabantse flora.

Natuurwetgeving en natuurbeleid

Het natuurbeschermingsbeleid en de wet- en regelgeving op dit vlak kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht en een soortgericht spoor. Als gevolg van ontwikkelingen op Europees niveau heeft de laatste jaren een actualiseringslag plaatsgevonden binnen het nationaal natuurbeschermingsrecht. Met de Flora- en faunawet uit 2001 en de daarna aangepaste Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn volledig in nationale wetgeving geïmplementeerd. De twee sporen hebben daarbij elk hun eigen wettelijk verankering. De Natuurbeschermingswet richt zich op de bescherming van gebieden, de Flora- en faunawet op de bescherming van soorten. Op provinciaal niveau heeft het natuurbeleid zijn doorwerking gekregen in het Streekplan.

Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. In deze wet is de bescherming van inheemse wilde planten en dieren geregeld en deze vormt daarmee de vervanging van een aantal eerdere wetten alsmede de implementatie op nationaal niveau van de soortbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Implementatie van de soortbescherming in bijvoorbeeld bestemmingsplannen is dus in principe niet meer nodig. In verband met de uitvoerbaarheid van ruimtelijke plannen dient echter wel rekening te worden gehouden met soortbescherming en dan met name de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied.

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. In de wet is een aantal verbodsbepalingen opgenomen dat van belang is bij ruimtelijke ingrepen:

Voor beschermde planten op hun groeiplaats geldt het volgende verbod:

- 1 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Voor beschermde dieren in hun natuurlijke leefomgeving geldt:

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Voor ruimtelijke ingrepen is bij het overtreden van de bovenstaande bepalingen een ontheffing (ex artikel 75 Flora- en faunawet, Algemene Maatregel van Bestuur) nodig.

Ontheffing en Vrijstelling

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje, Brede wespenorchis en Gewone dotterbloem.

Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime

Voor soorten van tabel 2 is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan drie criteria wordt getoetst (zware toets):

- er is sprake van een in of bij wet genoemd belang,
- er is geen alternatief
- 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Tot dit beschermingsregime horen onder andere alle vleermuissoorten, de Das, verschillende amfibieënsoorten waaronder Rugstreeppad en Kamsalamander en vissoorten waaronder Grote modderkruiper

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Voor het verstoren van broedende vogels (tijdens het broedseizoen) wordt in principe geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels geldt een zware toets, vergelijkbaar met tabel 3-soorten, waardoor de Minister enkel ontheffing verlenen kan voor overtreding van artikel 10 (opzettelijk verontrusten) nádat de uitgebreide toets doorlopen is.

In de praktijk blijkt dat bij het aantasten van vaste verblijfplaatsen voor diverse soorten een ontheffing nodig is. De exacte soorten zijn door de beoordelende instantie (DLG) enkele malen aangepast. De volgende soorten zijn de soorten zoals deze naar verwachting zeer binnenkort officieel vastgesteld zullen worden [DLG werkdokument, januari 2008]:

bosuil, steenuil, kerkuil, ransuil, oehoe, groene specht, zwarte specht, grote bonte specht, middelste bonte specht, kleine bonte specht, boomvalk, torenvalk, slechtvalk, rode wouw, zwarte wouw, zeearend, wespandief, buizerd, sperwer, havik, raaf, blauwe reiger, ooievaar, gierzwaluw, boerenzwaluw, huiszwaluw en grote gele kwikstaart.

Daarnaast dienen nesten van zwarte kraai en roek in principe behouden te worden als basis voor nestgelegenheid van een deel van bovenstaande (roof)vogels.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt nabij het beschermde natuurgebied Maasduinen.

In de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is de gebiedsbescherming uit de Vogel- en Habitatrichtlijn volledig geïmplementeerd. Om schade te voorkomen aan de natuurwaarden (habitats en soorten) waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen in en nabij beschermde gebieden dienen te worden getoetst op (mogelijke) negatieve effecten op deze waarden. Indien sprake is van effecten dan is sprake van een vergunningsplicht.

Voor elk gebied geldt een afzonderlijk aanwijzingsbesluit waarin het gebied wordt begrensd en waarin de instandhoudingdoelen zijn vastgelegd.

Voorzorgsbeginsel

De Natuurbeschermingswet 1998 hanteert een voorzorgsbeginsel om vast te stellen of er mogelijk gevolgen zijn. Dit voorzorgsbeginsel houdt in dat voordat aan een plan (of project) toestemming wordt verleend, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten daarvan moeten worden onderzocht in relatie tot de instandhoudingdoelstellingen van een beschermd gebied.

Het gaat er om vast te stellen of ontwikkelingen wel/niet:

- de kwaliteit kunnen verslechteren van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in het aangewezen gebied, of
- een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Concreet betekend dit dat in de oriëntatiefase van een beoordeling de volgende vragen beantwoord dienen te worden:

- Is de activiteit te beschouwen als (nieuw) project of handeling?
- Wat zijn mogelijke effecten van de activiteit en wat zijn daarvan de gevolgen voor het gebied gelet op de instandhoudingsdoelstelling?
- Kunnen deze gevolgen verstorend zijn voor soorten of tot verslechtering van de kwaliteit van (natuurlijke) habitat leiden?
- Kunnen deze gevolgen significant zijn?

De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt Natura 2000-gebieden echter ook via het principe van 'externe werking'. Externe werking betekent dat de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied niet aangetast mogen worden door ontwikkelingen buiten het Natura 2000-gebied. De beoordeling hiervan is aan de orde indien één of meerdere ontwikkelingen die in een plan worden voorzien, mogelijk gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied.

Om de effecten van een ontwikkeling op het Natura 2000-gebied te toetsen wordt de Habitattoets uitgevoerd. De Habitattoets bestaat uit:

- 1 oriëntatiefase (ook wel voortoets genoemd)
en eventueel een
- 2 verslechterings- en verstoringstoets
of
- 3 passende beoordeling

De voortoets verkent of door de ontwikkelingen waarin het plan voorziet mogelijk negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Een voortoets kan drie mogelijke uitkomsten opleveren.

- Negatieve gevolgen kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing/beoordeling is dan niet nodig.
- Negatieve gevolgen kunnen weliswaar niet worden uitgesloten, maar leiden zeker niet tot significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. De provincie kan dan een 'verslechterings- en verstoringstoets' voorschrijven, voordat zij goedkeuring aan het bestemmingsplan verleent.
- Er kunnen negatieve gevolgen verwacht worden die kunnen leiden tot significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval dient een 'passende beoordeling' te worden uitgevoerd. Hierbij wordt in meer detail de kans op een significant effect beoordeeld.

Ecologische Hoofdstructuur en Groene Hoofdstructuur

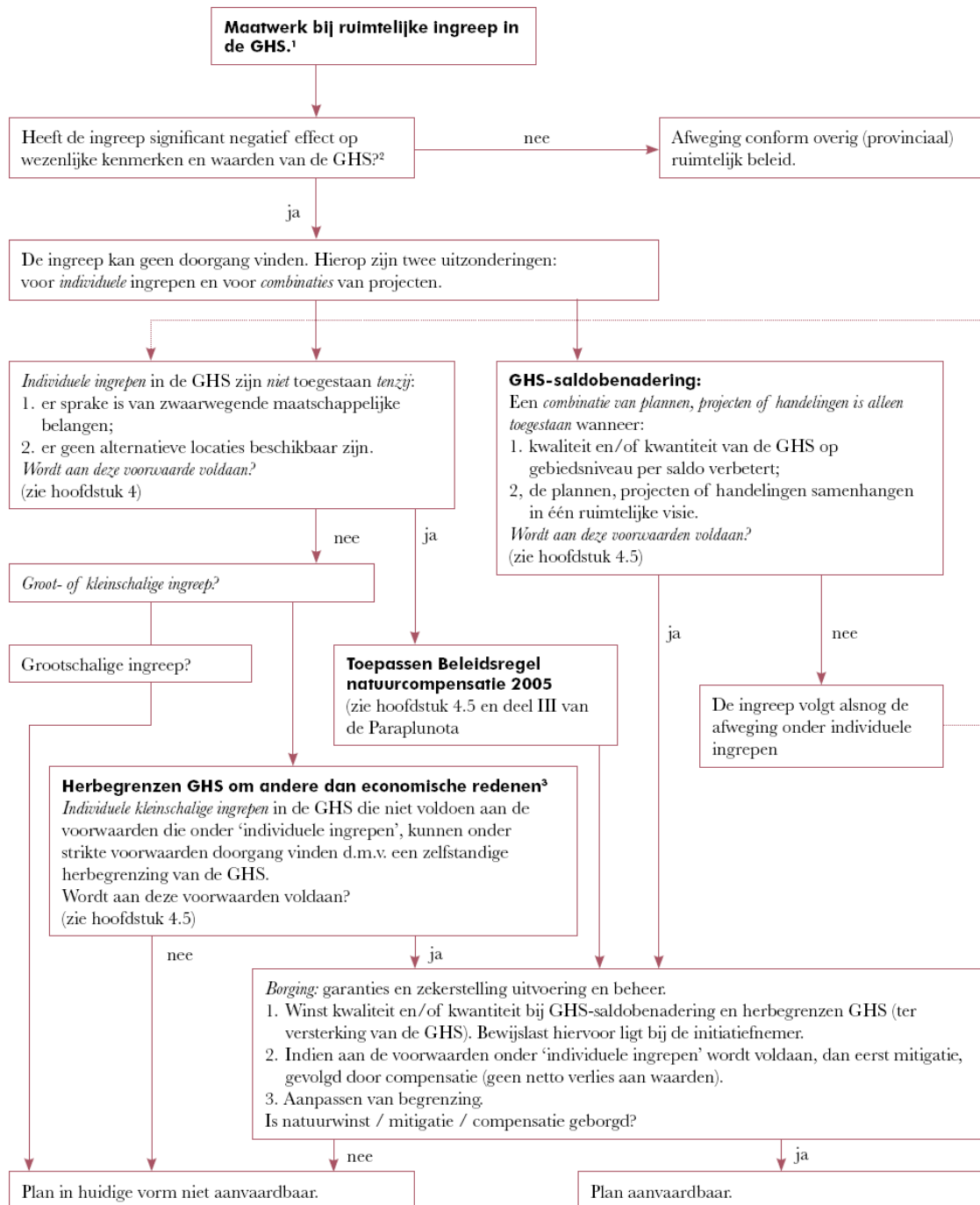
Het Ecologische Hoofdstructuur-beleid is in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en voortgezet in de Nota Ruimte. Uitgangspunt is duurzame instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo groot mogelijke verscheidenheid van in het wild levende dieren en plantensoorten als wel elementen van ecosystemen. Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke bescherming van deze natuur vormen daarvan essentiële onderdelen. Om deze natuurgebieden te verbinden tot een samenhangend geheel worden er ook nieuwe natuurgebieden en (robuuste) verbindingzones ontwikkeld. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte (VROM) het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld.

De begrenzing van de gebieden vindt plaats door provincies, binnen het door het Rijk gestelde kader. In de provincie Noord-Brabant heeft de netto begrenzing plaatsgevonden middels de vaststelling van de begrenzingsplannen (1:250.000). De EHS werkt hierbij door in de Groene Hoofdstructuur (GHS) - natuur en deels in GHS-landbouw in het Streekplan 2002 (1:100.000).

Bij ingrepen in de EHS dient getoetst te worden aan het provinciale beleid van toepassing. De basis hiervoor zijn de 'Spelregels EHS' hetgeen een gezamenlijke, globale uitwerking is van rijk en provincies.

Hierin wordt ondermeer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen de EHS aangetoond moet worden dat, bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden, er geen reële locatiealternatieven zijn én er sprake is van redenen van zwaarwegende belangen. In de Provincie Noord-Brabant zijn de spelregels EHS verder uitgewerkt in de Paraplunota Ruimtelijke Ordening. In onderstaand schema zijn deze en aanvullende stappen weer-gegeven.

Stroomschema Maatwerkmogelijkheden in de GHS en AHS-landschap

- 1 Onder GHS verstaan we in dit schema de Groene Hoofdstructuur Natuur, de Groene Hoofdstructuur Landbouw en de Agrarische Hoofdstructuur Landschap. Maatwerk is in beginsel **niet** van toepassing in de gebieden met het 'nee-principe'.
- 2 Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep effect heeft op een Natura 2000 gebied geldt aanvullend de Natuurbeschermingswet van 1998 (zie hoofdstuk 4.5)
- 3 Een andere mogelijkheid voor maatwerk in de GHS Natuur en GHS Landbouw (EHS) is herbegransen om ecologische redenen. Dat gebeurt in het kader van de natuurgebiedsplannen en het beheersgebiedsplan van de EHS in Noord-Brabant.